

RECEPT VOOR EEN MARKTTOELATING

MIEP BOS

MET EEN VOORWOORD VAN WIETEKE VAN DORT

ISBN/EAN: 978-90-812638-1-8

Eerste officiële uitgave, 16 december 2007. © Miep Bos (tekst, afbeeldingen en foto's, tenzij anders vermeld). Citeren mag, met bronvermelding, na schriftelijke toestemming via miep@gentechvrij.nl Website; www.gentechvrij.nl Uitgeefster; Miep Bos, Nederland.

INHOUD

Disclaimer	4
Inleiding	5
Voorwoord van Wieteke van Dort	7
Wat is gentech?	8
Links behorende bij “Wat is gentech?”	12
Columns uit de Krant van Flevoland uit 2007	
De Gentechvrije zone 1 Nederland gentechvrij	13
De Gentechvrije zone 2 Gentechvrije zones	14
De Gentechvrije zone 3 Over etikettering	15
De Gentechvrije zone 4 Recept voor een markttoelating	16
Fragment toespraak opening expositie Dinteloord	17
Gentech muizen of gentech apen?	18
Letter of support for the GM-free Lelystad citizens initiative	20
26 August 2004 Dr. Mae-Wan Ho	
Laatste nieuws	22
For our English readers	23
Sojadroom, uitleg	25
De ark van Noach en andere cartoons van Miep	26
“Ban de genboon” en producten zonder gentechniek	29
Foto’s en krantenknipsels	30
Reacties op artikel in Trouw uit 2002	38
Extra; Wolmanzouten	40
Achterkant	42

voor JW en F.

"We don't know shit about biology."

Craig Venter, de wetenschapper, wiens bedrijf de volgorde compleet maakte van het menselijk genoom (De volledige verzameling van menselijke genen. Puntjes op de i: het genoom bestaat niet: iedereen heeft een licht verschillend genoom, <http://www.gva.be/dossiers/-g/genoom/dossier.asp>). in 2001. ("*Decoding the genome*" Ralph Brave, Jan. 9, 2001)

Gentechvrij of niet?

Disclaimer

Dit boekje heeft Miep Bos met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld, maar zij aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor directe dan wel indirecte schade veroorzaakt door het gebruik van de informatie en voor directe dan wel indirecte schade veroorzaakt door eventuele gebreken, onvolledigheden of onvolkomenheden in de informatie vermeld in dit boekje.

Inleiding

Een groot spreker ben ik nooit geweest en het liefst doe ik mijn werk schriftelijk, achter het beeldscherm. Ik ben gewoon een huisvrouw en moeder die graag wil weten wat ze eet en wat voor eten ze haar familie voorzet. Ik kwam er in 1996 achter, dat fabrikanten niet wilden vertellen of ze gentech ingrediënten gebruiken of niet, terwijl je zelf voor die producten betaalt en de klant toch koning zou moeten zijn. In de loop van de 10 jaar kom je tot de conclusie, dat je eigenlijk niets over je eigen eten te vertellen hebt, dat alles wordt geregeld door grote bedrijven ter meerdere glorie van diezelfde multinationals.

De enige uitweg is (nog) biologisch eten, dat aan criteria voldoet voor biologische keurmerken, zoals in Nederland EKO. Maar dat moet dan ook gegarandeerd gentechvrij kunnen blijven. Dit kan niet met convenanten (=afspraken), die bepaalde bufferzones regelen.

Bovendien zit in het huidige covenant geen enkele consument en voel ik mij absoluut niet vertegenwoordigd. Tenslotte zou men niet over bufferzones moeten onderhandelen, dat houdt nl. in dat je al akkoord bent gegaan met gentechvelden.

Die zouden er helemaal niet moeten komen, Nederland is te klein voor gentechgewassen, zoals bleek tijdens het publieksdebat *Eten en Genen*. De conclusie legde de regering vervolgens naast zich neer, een (hele dure) dode mus dus.

Tien jaar geleden heb ik al een aantal bezwaarschriften verstuurd richting VROM voor wat betreft de gentechproefvelden. Ik haalde toen 98 handtekeningen op en dat kwam in de krant. Toenmalig minister Pronk heeft destijds die proefvelden verboden. Maar nu, 10 jaar later komen ze weer met maïsproefvelden. De (fabrieks-) aardappelproefvelden zijn er al langer, en die hebben we niet tegen kunnen houden. Kort geleden zijn die weer verboden door de Raad van State na een klacht van Greenpeace.

Het belachelijke van deze nieuwe aanvragen voor gentech maïsproefvelden is, dat ze bestand zijn gemaakt tegen insecten, die in Nederland van nature niet voorkomen.

Mijn bedenkingen (ondersteund door talrijke handtekeningen) heb ik naar de VROM gestuurd, maar ook als cc naar de 2de Kamer en tot mijn grote vreugde hoorde ik, dat die er aandacht aan gingen besteden op woensdag 14 februari 2007 in de Thorbeckezaal. En die zitting was openbaar. Helaas bleek het geheel een wassen neus en ze hebben ons bezwaarschrift zelfs niet genoemd.

In mijn bedenkingen pleit ik ook voor een *Gentechvrij Nederland*, zodat de biologische landbouw geen gevaar loopt door gentechpollen, dito zaden en

een vergiftigde bodem en de biologische landbouw rustig door kan gaan. Water, wind, lucht, bodem (schimmels, virussen, bacteriën) en dieren, insecten en mensen kunnen één en ander transporteren! Ik ben er van overtuigd dat biologische landbouw een niche markt zal worden. Dit (virtuele) boekje heb ik gemaakt om aan de vraag tegemoet te komen, of ik na 11 jaar iets wilde opschrijven over wat ik al sinds 1996 doe, nl voorlichting geven over gentechvrije voedingsmiddelen. Het is een verzameling columns, schilderijen, cartoons en toespraken geworden, die enigszins een beeld geven van de afgelopen jaren.

Mijn dank gaat uit naar mijn familie, omdat ze al die jaren vaak alleen maar mijn rug gezien hebben, zittend achter de computer en alleen aandacht hebbend voor zo'n saai onderwerp als gentech. Verder bedank ik iedereen, die mij in de loop van de tijd op de één of andere manier heeft geholpen.

Lelystad, 17 augustus 2007 Miep Bos

Proefkonijn.

VOORWOORD VAN WIETEKE VAN DORT

Een jaar of tien voor het uitbreken van de gekkekoeienziekte, waarschuwde professor Richard Lacey reeds voor de gevaren voor de volksgezondheid. Er werd niet naar hem geluisterd. De resultaten kent u.

De laatste jaren waarschuwt hij ook voortdurend voor het gevaar van genetische manipulatie. Volgens hem zijn de risico's onbeperkt.

Wacht geen ramp af, lieve mensen. Wij als consumenten kunnen “Nee” zeggen tegen genetisch gemanipuleerd voedsel. Laat u geen rad voor ogen draaien door regering en industrie. Zeg nee! Er zijn genoeg natuurlijke alternatieven.

Wieteke van Dort. www.wietekevandort.nl

"Het is in feite vrijwel onmogelijk zich ook maar een voorstelling te vormen van een testprocedure om de effecten op de gezondheid van genetisch gemanipuleerde voedingsmiddelen te meten wanneer ze in de voedselketen worden geïntroduceerd. er is anderzijds geen enkele geldige reden voor hun introductie, niet op het vlak van de voeding zelf, en evenmin vanuit het oogpunt van de gebruiker."

Professor Richard Lacey, microbioloog, arts en professor in voedselveiligheid aan de Universiteit van Leeds, GB

Wat is gentech?

In 1996 kwamen de eerste boten met gentech soja aan in Rotterdam. De Consumentenbond en de regering hadden er geen moeite mee en lieten het toe en daarmee werd het feitelijk via de achterdeur in heel Europa geïntroduceerd. Men vond het ook niet nodig om te etiketteren. (zie blz. 34 en de Volkskrant van 2-11-96). Kritische mensen ontdekten daarna, dat de consument geen enkel voordeel bij dit manipuleren heeft, gentech soja wordt resistent gemaakt tegen een bestrijdingsmiddel en bij gentech mais wordt er een bestrijdingsmiddel als het ware in een gewas gebracht, via genetische manipulaties. Het DNA (de blauwdruk van het leven) wordt hiermee veranderd, waardoor het gewas, in dit geval een maisplant, giftig wordt voor een bepaalde rups (van een mot), die zich in de plant vreet. De enige die hier iets mee wint is de patenthouder, de multinational, bedenker van deze koppelverkoop. Het gentechzaad, het bestrijdingsmiddel en de kunstmest komen immers van dezelfde multinational.

Het zaad moet steeds opnieuw gekocht worden samen met de herbicide en de kunstmest. Het gevolg is ook, dat de bodem en het grondwater worden vergiftigd en dat gentech materiaal ongewenst uitkruist. De problemen die het met zich meebrengt zijn groot, vooral bij Bt-katoen. De Indiase journalist Palagummi Sainath ([1A](#)) heeft de *2007 Ramon Magsaysay award* gekregen (vaak beschouwd als de Aziatische Nobelprijs) door te schrijven over de wantoestanden, veroorzaakt door de ellende die o.a. Bt-katoen in de Derde Wereld met zich meebrengt. Met gentech kun je elk organisme inbrengen in een ander organisme, soortgrenzen worden doorbroken. Dit komt in de natuur niet voor. Men kan bv een gen van een schorpioen via de gentech inbrengen in een maisplant, zodat het gif van die schorpioen in de plant ingebouwd is. Op een dergelijke manier kunnen ook biologische wapens worden gecreëerd.

Wat is er fundamenteel mis aan het veranderen van DNA op deze manier: één gen staat niet voor één eigenschap, zoals de multinationals aannemen, maar genen communiceren onderling met elkaar. Bij gentech verwijderd men één of meerdere genen, en zet men er één of meerdere voor in de plaats, omdat men denkt dat dan de eigenschap verandert. Aan de universiteiten waar men moderne biotechnologie doceert, zijn ze er allang achter dat het DNA vele malen complexer werkt. Het logische gevolg is, dat de moderne biotechnologie die op dit moment wordt bedreven, gebrekkige schepsels voortbrengt. Men is er te vroeg in de praktijk mee gaan werken. (de miljoenen, die de onderzoeken hebben gekost moeten terugverdiend worden) en men heeft veel te vroeg veldproeven gedaan, zodat het organisme kan ontsnappen, wat voor ongewenste uitkruizing zorgt.

Er zijn lange tijd geen korte - en geen lange termijneffecten bekend geworden betreffende de gezondheid of het milieu. Gentechvoedsel kan giftig zijn of allergieën veroorzaken, de voedingswaarde kan omlaag gaan. Ook worden er antibiotica-resistentiegenen gebruikt, die weer kunnen leiden tot

ziekteverwekkers, die resistent kunnen worden tegen anti-biotica. Het meest erge van alles is, dat de eeuwenoude kennis van de mens over de landbouw,

ons wordt ontnomen, omdat de wetenschappers van de multinationals nieuwe kennis ontwikkelen, die de oude, oorspronkelijke - vervangt en alleen zij kunnen die begrijpen. Dit zou niet mogelijk moeten zijn.

Nu komen de resultaten mondjesmaat binnen, zie een alarmerend Russisch onderzoek(1) dat in 2004 begon. Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar gentech soja, Bt mais e.d. die uitwijzen, dat proefdieren wel degelijk ziek worden. Meer onderzoeken zie (2) en scroll omlaag tot "Box 1".

Varkens kregen vruchtbaarheidsproblemen, nadat ze Bt-mais kregen. Het gaat vooral om de patenten. Monsanto wil zelfs de genetische code van gewone varkens gaan patenteren, zodat alle varkensboeren op de hele wereld aan hen geld zullen moeten afdragen bij elk nieuw biggetje dat geboren wordt. Gewone zonnebloemen zijn al door een andere multinational gepatenteerd. Zie de video. (6A)
Nederland.

Alleen de Nederlandse regering staat nog steeds positief tegenover gentechnologie. Haar burgers hebben hierover niets in te brengen. In tegenstelling tot een aantal andere landen van de EU. De door het publieksdebat "Eten en Genen" uitgenodigde wetenschappers kwamen in 2000 tot de conclusie dat gentech gewassen in Nederland niet verbouwd zouden moeten worden, Nederland is te klein. Gentechnologie gewassen zouden volgens deze wetenschappers andere gewassen kunnen besmetten. Deze conclusie werd niet overgenomen door de regering. Die ziet alleen economische voordelen.

Gentechnologieproefvelden in Nederland.

Die zijn er niet veel, in de vorige eeuw tegengehouden via bezwaarschriften bij de Raad van State door een paar dappere consumenten uit Amsterdam, door de Natuurwetpartij, door ons en door milieuorganisaties. Tegenwoordig zijn bezwaarschriften waarschijnlijk niet meer mogelijk als je geen direct belanghebbende bent, maar daar is nog geen jurisprudentie over. Dit komt door de afschaffing van het procesrecht van een ieder de zg. Actio Popularis. (3)

Alleen industrie-aardappelen, (voornamelijk op proefvelden in de Noordelijke provincies), die niet geschikt zijn voor consumptie, werden getest, maar zijn nu verboden door de Raad van State. AVEBE heeft op 20-02-2007 opnieuw een vergunning aangevraagd. En er zijn gentech anjers toegelaten op de Nederlandse markt, die een blauw-violette kleur hebben gekregen.

Enige opmerkingen over de Bt-mais proef in 2006 uitgevoerd op 6 proefvelden in Nederland. Deze mais is al toegelaten en daar kan dus niet meer tegen geprotesteerd worden. De gentechmais variëteit, die toegelaten is in 1998 tot de rassenlijst, onder een toenmalig zwakkere wetgeving, is nog nooit door boeren in Nederland aangeplant. Het betreft Mon (Monsanto) 810, gebruikmakend van het gen Cry1Ab van *Bacillus Thuringiensis*, (variëteit Kurstaki) gecontroleerd door een 35S-promotor uit het bloemkoolmozaiekvirus.

Dr. Joseph Cummins, Professor Emeritus in de genetica aan de universiteit van West-Ontario waarschuwt o.a. voor het veelvuldig gebruikte bloemkoolmozaïekvirus. Dit is in ieder geval een potentieel gevaarlijk gen. Het is een pararetrovirus, hetgeen betekent, dat het zich vermenigvuldigt door DNA te maken van RNA-boodschappen. Het lijkt heel veel op het hepatitis-B-virus en is verwant aan HIV. Men zegt altijd dat gentech gewassen er voor zorgen dat er minder gif gespoten hoeft te worden. Maar de praktijk wijst anders uit.

BT-maïs werkt niet alleen bij maïsstengelboorders en maïswortelkevers, maar kan ook andere nuttige insecten doden.

Het geheim van de samenstelling.

Alle Bt producten bevatten net als andere bestrijdingsmiddelen die gebruikt worden bij gentech gewassen, of het impregneren van hout, zie ook blz. 25 (4, biociden), andere ingrediënten dan Bt. Deze zijn ingrediënten die onbekend zijn, omdat zij onder fabrieksgeheim vallen. Zij zijn in potentie de meest giftige componenten van de formulering. (4A)

Er zijn ook alarmerende overeenkomsten tussen het Cry1Ab proteïne door Mon 810 geproduceerd en het Cry9C proteïne in Starlink maïze (teruggetrokken in 2000) die in potentie allergische kenmerken heeft.

Gentech in het buitenland.

De EU heeft een aantal gentech gewassen toegelaten op de markt, die kun je dus aantreffen in de Europese supermarkten, alsmede enkele toepassingen op het gebied van de voedselbereiding, zoals gentech stremsel en enzymen. Maar de Europese burgers zijn massaal tegen gentech, (Zie ook uitgebreider blz. 16).

De grootste arealen gentech mais, gentech soja en gentech katoen worden in de USA aangeplant. Dat wordt als veevoer uitgevoerd naar de EU. Die wil deze gewassen niet als voedsel importeren. Tegenwoordig wordt ook veel gentechrijst aangeplant. Europa heeft ontdekt dat er niet-goedgekeurde gentech rijst tussen gewone rijst terecht is gekomen. De USA moet nu testen (6) uitvoeren, voordat de gewone rijst Europa binnen mag komen.

In Argentinië worden voor de Nederlandse vleesindustrie grote gebieden met gentech soja aangeplant. Hiervoor moeten stukken oerwoud inclusief bewoners en dieren verdwijnen. Het is bekend dat belangrijke kruiden in de oerwouden, die belangrijke geneeskundige eigenschappen hebben, hiermee ook verdwijnen. Milieudefensie is met de Keuringdienst (7) van Waarde hier een actie tegen aan het voeren.

Ontwikkelingsgeld gaat tegenwoordig naar de nieuwe laboratoria van Unilever

in Ghana. In Irak worden door de USA gentech gewassen (8) aangeplant. In Afrika wordt door de USA gentech voedsel gedoneerd. Een aantal Afrikaanse landen bv Zambia (9) wil dit niet hebben. In Canada heeft het gentech koolzaad

canola, het gewone koolzaad [wijd en zijd besmet](#). Nu is ook in Duitsland gentech koolzaad tussen het gewone koolzaad gevonden. (10) In het Verenigd Koninkrijk is een proef met een [gentech medicijn](#) (11) noodlottig afgelopen. In India stierven schapen nadat ze na de oogst van overblijfselen van [gentech katoen](#) (12) gegeten hadden. In Afghanistan is Wageningen Universiteit van plan samen met andere universiteiten papaverplanten genetisch te gaan manipuleren. (13) China is ook uitgebreid bezig met GMO's. In Europa wordt er gentech maïs (vooral in Spanje), verbouwd. Op de Europese markt toegelaten voor *food and feed* (=voedsel en veevoer) zijn; (meestal gebruikt als veevoer) koolzaad (olie), katoen (olie), mais en soja). Fabrieksaardappelen (niet voor consumptie) en anjers met een veranderde bloemkleur, staan op het punt toegelaten te worden. Eén soort anjer is al toegelaten. Volledige lijst zie (14).

* Wereldwijd Creeping Bentgrass, Sugar Beet, Argentine Canola, Polish Canola, Papaya, Chicory, Melon, Squash, Carnation, Soybean, Cotton, Sunflower, Lentil, Flax, Linseed, Tomato, Alfalfa, Tobacco, Rice, Potato, Wheat, Maize. Trees, Fish. Volledige lijst zie (15) en druk op "submit".

[Er zijn oplossingen waarbij gentech helemaal niet nodig is:](#)

Afrikaanse oplossing: push-pull ([overgenomen van 16A](#))

*In Kenia ontwikkelde de Indiase wetenschapper dr. Zeyaur Khan een alternatief voor de Bt-maïs. Jaarlijks gaat ongeveer de helft van de maïs oogst in Kenia ten onder aan een gezamenlijke invasie van het " heksenkruid" (Striga) en stengelboorders. Deze schadelijke insecten zijn familie van de maïsboorders, waartegen multinationals hun genetisch gemanipuleerde Bt-maïs ontwikkelden. Khan's " push-pull" methode bestrijdt onkruid én insect, zonder gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en zonder genetische manipulatie. Khan en zijn team testten meer dan vierhonderd soorten gras en vonden uiteindelijk Napier, een soort die zeer aantrekkelijk bleek te zijn voor stengelboorders. Een haag van deze grassoort, geplant rondom een maïs veld, lokt de insecten weg van de maïs. Om de maïsplanten onaantrekkelijk te maken voor de stengelboorders, zaaiden ze er desmodium tussen. Dat stoot de insecten af en bestrijdt ook nog het heksenkruid. Bovendien bemest het de grond met natuurlijke voedingsstoffen. Dat is de "push-pull" methode: het desmodium duwt de stengelboorder uit het maïs veld en het Napier gras trekt het schadelijke insect aan. (16)

*Biologische landbouw en biologisch dynamische (antroposofische) landbouw. (17) Werkt niet met herbiciden, kunstmest en gentechnologie, houdt de grond gezond. *Maharishi Vedische, Biologische Landbouw (MVOA). (18) Is biologische landbouw met Vedische waardevolle toevoegingen, zoals bv recitaties voor gavage producten, een grotere opbrengst, grotere voedingswaarde, zoetere producten. Besteedt bv ook aandacht aan het bewustzijn van de boer, dat met meditatie alle gebieden van leven en dus ook die van de landbouw en zijn gewassen verlevendigt. Een voorbeeld van een product is Maharishi Honey, de honing die als het beste getest is in de wereld. (19 en 19A)

Ayurveda , de zeer oude gezondheidsleer uit India, beveelt voedsel aan, dat de kwaliteit chetana heeft, d.w.z. producten die de intelligentie van de natuur zelf in zich dragen. Gentech voedsel heeft die niet. (20)

Links van “Wat is gentech?” Te vinden via <http://www.gentechvrij.nl/watisgentech.html> scroll naar beneden.

www.indiatogether.org/2007/aug/ivw-sainath.htm 1A
www.i-sis.org.uk/Making-the-World-GM-Free-and-Sustainable.php 1
[Idem](#) 2
www.bevaco.nl/dossiers/ap.html 3
www.wolmanzouten.nl 4
www.kunstkringelystad.nl/expo20051201fGeheimvHout.html 4A
www.gmfreeireland.org/ 5
www.nieuwsblad.be/Article/Detail.aspx?ArticleID=GF213G558%206
<http://video.google.com/videoplay?docid=5575765927481977413&hl=en> 6A
www.rvu.nl/kvw/index.php?i=8&n=905 7
www.i-sis.org.uk/GMiraq.php 8
www.i-sis.org.uk/ZWFHFNO.php 9
www.organicconsumers.org/ge/canola061505.cfm 10
www.guardian.co.uk/medicine/story/0,1735069,00.html 11
www.i-sis.org.uk/MDSGBTC.php 12
www.senliscouncil.net/modules/publications/008_publication/documents/Feasibility_Study 13
<http://gmoinfo.jrc.it/> 14
www.agbios.com/dbase.php 15
www.talk2000.nl/docu/verslagochtend.doc 16A
www.gmwatch.org/archive2.asp?arcid=4226 16
www.gec.be/nl/node/37 17
www.mvoai.org/intro.html 18
www.maharishihoney.com/news/new/new-l.html 19
www.maharishihoney.com/news/press/index.html 19A
www.mapi.com:80/en/newsletters/gmo.html 20

Meer

www.miepbos.nl
www.gentechvrij.nl
www.kunstkringelystad.nl
www.wietekevandort.nl
www.vomigen.nl
www.bevaco.nl
www.gentech.nl
www.gentechvrijezones.nl
www.foe.co.uk/campaigns/real_food/issues/food_safety/index.html
www.greenpeace.nl
www.i-sis.org.uk
www.indiatogether.org/opinions/dsharma/
www.gmwatch.org/archive.asp
www.genetic-id.com/cp_main.htm
www.percyschmeiser.com

Artikelen van Devinder Sharma

www.biosafety.be/PDF/2001_18.pdf Europese wet over o.a. gentech en labelling (=etikettering).
www.seedsofdeception.com/Public/Home/index.cfm
www.youtube.com/watch?v=joweZ6uM5iY
www.youtube.com/watch?v=qHobGDHtq4E
www.youtube.com/watch?v=6SBH88lvlos
<http://video.google.co.uk/videoplay?docid=2108022965800005689&q=seeds+of+deception+jeffrey+smith&total=1&start=0&num=10&so=0&type=search&plindex=0>

Deze video's zijn een *must*.

[De Gentechvrij Zone 1](#)

Al eens op www.duurzamedinsdag.nl gekeken? U ziet dan ook mijn initiatief, “Nederland Gentechvrij” resulterend in een gentechvrije wereld.

Alle reacties worden op 4 september a.s. aangeboden aan de ministers van VROM en LNV.

Mijn initiatief (nr. 049-2007):

Het bewustmaken en voorlichten van medeburgers.

Genetische manipulatie is onbekend bij de meesten van ons. Eerlijke voorlichting is van groot belang. Goede voeding is van levensbelang. Het behouden van de diversiteit is dat ook.

Prof. John Fagan; moleculair bioloog: De cumulatieve gevolgen van genetische manipulatie van om het even welke soort zullen op de lange termijn leiden tot onomkeerbare en onvoorspelbare ontwrichting van de kwaliteit van het leven op de hele planeet.

De verschillende soorten op aarde leven niet in afzondering,” zegt Dr. Fagan, “hun levens zijn op oneindig veel manieren met elkaar verbonden. Al deze wezens hebben zich over een zeer lange tijdspanne tezamen ontwikkeld. Elke verandering die we nu aanbrengen, zal op den duur het hele weefsel van het leven beïnvloeden.

Het is niet mogelijk voor wetenschappers om over een uitgebreide tijdspanne de uitkomsten van een verandering in de genetische structuur van een soort in te schatten. Het doet er niet toe hoe klein die verandering nu ook moge schijnen. Het is een onherroepelijke beslissing die het leven van alle toekomstige generaties zal beïnvloeden. We beschikken niet over voldoende kennis om op een verantwoorde wijze dergelijke beslissingen te treffen. Daarom vind ik dat we de toepassing van gentechnologieën niet moeten toestaan.” Vertaling J. Storms.

De Gentechvrije Zone 2

Afrika. Kofi Annan; “Wij van de Alliantie (Agra) zullen GMO’s niet in onze programma’s opnemen. We zullen werken met boeren die de traditionele zaden gebruiken.” Wereldwijd zijn er veel landen, die zich gentechvrij hebben verklaard of gentechvrije zones hebben.

In de EU zijn dat o.a. Ierland, Cyprus, Polen, Oostenrijk, Frankrijk, Engeland, Griekenland, Rusland (gentech voedsel is verboden voor kinderen onder de 16, voor het leger en de marine), Hongarije, Zwitserland, Duitsland, België, Luxemburg, Albanië, Italië, Kroatië, Slowakije, Bulgarije, Finland, Zweden (koeien worden daar niet gevoerd met GMO’s=gentech, bij ons wel!).

Nederland: Stichting Biologica is in juni 2007 begonnen met het verspreiden van “Gentechvrije Zone-bordjes”. Alleen Culemborg was tot nu toe een gentechvrije gemeente. Vijftig Lelystadse burgers probeerden in 2004 via een burgerinitiatief, Lelystad gentechvrij te laten verklaren.

Wat is er in de EU nog gentechvrij te krijgen?

Biologische groente, fruit en aardappelen.

Gangbare aardappelen en groenten. (wat gentech aardappelen, niet voor consumptie, op proefvelden).

Fruit en onbewerkte noten.

Granen, behalve gentechmais (o.a. Spanje.)

Zaden, behalve gentechkoolzaad. (Ook wel “raapzaad” of “canola”, voor olie).

Kruiden.

Bonen en peulvruchten, behalve gentech sojabonen (kleine hoeveelheden).

Ontkiemde zaden, (b.v. sterrenkers), - bonen en zonnebloempitten.

Producten waar geen gentech soja, -mais of -koolzaad in zit en geen gentech additieven.

Niet-gekweekte vis.

Volgende keer uitgebreid; etikettering, wanneer niet, wanneer wel. Als er voor 0,9% gentech in een product zit, heet het gentechvrij te zijn.

Wat doet gentech met onze kinderen?*

De Gentechvrije Zone 3

Over etikettering.

De EU heeft bepaald dat voedingsmiddelen, die meer dan 0,9% gentech ingrediënten bevatten, geëtiketteerd dienen te worden. Op het etiket staat dan bv; “Bevat genetisch gemodificeerde sojaolie”. Gemodificeerd is een ander woord voor gemanipuleerd, een beladen woord voor het bedrijfsleven. Niet te verwarren met gemodificeerd zetmeel, dat niet gemanipuleerd hoeft te zijn, in dit geval kan het ook “veranderd” betekenen.

Toen etikettering verplicht werd, haastten fabrikanten zich vervangende ingrediënten in hun producten te doen, daarom is het aantal artikelen dat meer dan 0,9% gentech bevat, niet meer zo groot. Nu zijn er vooral goedkopere margarine, een paar soorten olie en wat zoutjes die meer dan 0,9% gentech ingrediënten bevatten.

Producten van dieren en pluimvee, die gevoerd zijn met gentech gewassen, zoals soja, maïs (beide soms olie), raapzaad- of katoenzaad (soms olie) hoeven niet geëtiketteerd te worden. De EFSA, een wetenschappelijk bureau van de EU, dat GGO's onderzoekt, zegt dat dit niet nodig is, omdat recombinant DNA fragmenten of eiwit afkomstig van gentech planten niet meer terug te vinden zouden zijn. Maar er bestaat onderzoek, dat het tegendeel aantoont.

Er zijn tientallen genetisch gemanipuleerde micro-organismen toegestaan in de levensmiddelenindustrie, om enzymen te produceren. Zulke enzymen worden gebruikt bij de productie van kaas (geen Hollandse kaas), brood (al vóór 1996), sappen, wijn, suiker, glucose siroop en waspoeder. Toevoegingen, vitamines (bv B2 en B12) en smaakstoffen kunnen ook m.b.v. gentech micro-organismen worden gemaakt. Dit alles hoeft niet op het etiket vermeld als dat micro-organisme er niet meer in terug te vinden is.

***Kunst van Yamuna Gerritsma.**

Gentechvrije(?) lunch tijdens de hoorzitting, aangeboden door het ministerie van VROM.

[De Gentechvrije Zone 4](#)

(tekst okt. 2007 aangepast.)

Recept voor een markttoelating;

Je neemt een witte anjer, die je genetisch zo manipuleert m.b.v. twee genen van een petunia, dat die bloem blauwviolet van kleur wordt . Je maakt de anjer ook resistent tegen een herbicide, zodat je haar weer terug kunt vinden tussen andere anjers. Die herbicide lijkt in hoge mate op een medicijn voor bepaalde diabetes patiënten. En een virusgen dat wordt gebruikt, is verwant aan HIV. Dan neme men een buisje met darmcellen van een embryo, daar controleert men in Australië de giftigheid van die anjer mee. Welke moeder, weet werkelijk wat er met haar geschonken embryo gebeurt? Mag dat allemaal van de wet? “Ja, zegt men bij het ministerie van VROM bij de hoorzitting van 5 september jl., wij hebben niets te zeggen over wetten van een ander land.”

Je controleert ook nog of de bloem niet giftig is door muizen van water te laten drinken waar bevroren blaadjes van de gentech anjer in hebben gelegen, en dat slechts 14 dagen.

En dat allemaal voor een andere bloemkleur! Zijn ze in Europa een beetje gek geworden? Nee, de meeste landen stemden tegen! Maar, de Europese Commissie besliste positief!

Wat kan men, als consument, nog doen? Een bezwaar indienen binnen 6 weken. Dan krijg je een hoorzitting bij het ministerie van VROM. En dat hebben drie mensen gedaan, twee huisvrouwen, en een biologisch telende bollenboer. Wat krijgen zij te horen? “De markttoelating is al goedgekeurd door de minister. U kunt wel verder naar de Raad van State, als u namens een stichting spreekt”. Dat doen de huisvrouwen allebei, en dat zijn ze ook van plan. Maar als ze een hoogleraar raadplegen, niet meer. Kosten voor een deskundige: 10.000 euro. En dat hebben ze even niet op zak.

Ivoren Gentech Toren

Fragment uit een openingstoespraak voor de gentechvrije expositie in Dinteloord in 2007.

Prof. John Fagan; een vele malen onderscheiden moleculair bioloog uit de VS, die het kan weten, zegt: De opstapelende gevolgen van genetische manipulatie van om het even welke soort zullen op de lange termijn leiden tot onomkeerbare en onvoorspelbare ontwrichting van de kwaliteit van het leven op de hele planeet.

De industrie bedient zich van 'strategische onwetendheid'. De problemen, mislukkingen en ongevallen, worden verzwegen en gebagatelliseerd. Er is sprake van een selectieve openheid die alleen datgene doorlaat wat tot de gewenste beeldvorming bijdraagt. De (onbestaande) mogelijkheden van genetische manipulatie worden op een extravagante manier de hemel in geprezen, terwijl relevante wetenschappelijke gegevens genegeerd worden. Men maakt op een uiterst schandelijke, perfide wijze misbruik van de nobele gevoelens van de bevolking (en de overheid doet daar in haar voorlichting dapper aan mee) door valselijk te beweren dat men met gentechnologie ongeneeslijke ziekten kan genezen, de honger de wereld uitbannen en de milieuvervuiling bedwingen. Professor Fagan betoogt dat gentherapie risico's schept voor het ontstaan van nieuwe vormen van kanker en nieuwe genetische ziekten. Op milieugebied hebben gentechbedrijven en de hen altijd behulpzame overheid de termen 'duurzaam' en 'milieuvriendelijk' geannexeerd. Men schat echter voorzichtig in dat gebruik van herbicide-resistent gemaakte gewassen het gebruik van herbiciden zal verdrievoudigen, hetgeen een enorme vervuiling van bodem en drinkwater met kankerverwekkende stoffen met zich meebrengt. Op dit ogenblik zijn er ook reeds genetisch gemanipuleerde variëteiten van de meeste belangrijke oogsten zoals katoen, soya en maïs. Deze worden gepatenteerd door enkele mega-multinationals. Introductie ervan zal de landbouwers afhankelijk maken van deze bedrijven. In de ontwikkelingslanden, waar een groot deel van de bevolking zijn inkomen uit de landbouw haalt, zal introductie van deze GGO's het sociale en economische leven 'duurzaam' ontwrichten. <http://users.skynet.be/nwp/pers5303.htm> Vertaling J. Storms.

Een middagje debatteren. (Biotechnologie bij dieren, organisatie Ministerie van LNV, aflevering 2, alternatieven, Reehorst, Ede, 12-06-03).

Gentech muizen of gentech apen?

Het was drukkend warm, twee uur in de trein, de omgeving prachtig. Ede-Wageningen, studentenstad, rijen fietsen in rekken. Veel mensen op de perrons.

Veel te vroeg in de Reehorst, samen met nog twee mensen. Dit bleken een professor, die ik niet kende en de sympathieke organisatrice van de middag te zijn.

Langzaam druppelt men binnen, veel mensen kennen elkaar. Uit de lijst van deelnemers die ik heb gekregen blijkt dat van de 50 mensen er 42 beroepshalve aanwezig zijn. Ik tel 6 tot 8 gewone belangstellenden, akelig weinig.

En die moeten dadelijk debatteren met beroepsmensen die betreffende het onderwerp gepokt en gemazeld zijn.

Eindelijk begint de bijeenkomst en gelijk is al de structuur duidelijk: uit de koker van het reclamebureau, die overal hetzelfde is.

Of je nu bij Eten en Genen bent of bij de discussie over klonen, er wordt over de belangrijkste vraag heengewalst nl. of we die gentech eigenlijk wel willen.

Die vraag slaan we over, dat station is allang gepasseerd.

Een paar stellingnamen worden geponeerd. En “Stel nu dat, je kon kiezen tussen gentech muizen en gentech apen.

Wie is er voor apen? Dan blijven zitten. Wie is er voor muizen? Gaan staan, nee geen mening kan niet. Je moet kiezen.

Het is maar een voorbeeld.”

Dan heeft een bescheiden vrouw de euvele moed te vertellen dat ze alle levensvormen in gelijke mate respecteert.

“Heel mooi, mevrouw “ schreeuwt de prof in onze oren, wat wel goed is voor slapende studenten, maar bij ons overbodig; we zijn ernstig bij de les. We hebben onze kostbare tijd opgeofferd voor deze discussie en willen ook gehoord worden! Maar niet relevant, dit was niet de vraag.

“Nee, we doen het in de vorm van cases,” zegt de wiebelige professor. Leg eens uit prof, wat dat is?

En we willen zo graag onze mening laten horen, daar is deze discussie toch voor? Dan haalt men er proefdieren en alternatieven bij, terwijl het over proefdieren en moderne biotechnologie zou gaan. Raakt de prof nu zelf in de knoop van zijn ingewikkelde manier van benaderen?

En natuurlijk het belang bij inenting goed benadrukken, altijd goed geschoten! Maar laatst las ik een recent artikel uit een Amerikaans tijdschrift (*) dat autisme zo ontzettend veel voorkomt na het inenten, dat men van een epidemie kan spreken.

Verder poneert een meisje een stelling waarvan ze zelf zegt dat ze het er in het echt juist niet mee eens is. Kunt u het nog begrijpen?

Kom mensen, doe eens mee aan de discussie.

Stel, dit zeg je, maar je meent het niet dan moeten jullie daar eens op reageren en leuk, een felle en vooral zinvolle discussie, daar hebben de mensen wat aan. Hoezo, een rad voor de ogen draaien?!

Een vrouw vertelt, dat ze tegen dierproeven is. Een man staat op en zegt dat hij die vrouw toevallig kent en dat zij duizenden dierproeven per jaar doet. Ze werkt "toevallig" bij TNO.

Ik word helemaal duizelig, wie kan deze verklaringen op juistheid toetsen, kan je de mensen hier nog wel vertrouwen? (De man bleek later helemaal gelijk te hebben).

Maar, maar ik wil wel heel erg nodig zeggen dat ik geen genetisch gemanipuleer wil. Dat schijnt echter niet te kunnen!

Ik baal van deze drukdoende profjes die zogenaamd grappige voorbeelden noemen, nu, ik wil daar niet om lachen, ik word eerder erg geïrriteerd, en daarna echt boos, wie denken ze eigenlijk wel dat we zijn, een koppel gentech schapen? Nou ik wil niet over de dam! En ik wil ook zeker niet gaan staan, om te kennen te geven dat ik apen wil manipuleren en geen muizen. Ik wil helemaal nooit manipuleren, maar krijg gewoon niet eens de gelegenheid in het kader van dit debat, dat naar voren te brengen!

Ik ben lekker stout en besluit in de pauze heel hard weg te lopen.

Ik wil nog maar een ding: eruit, naar huis in het prachtige zonlicht naar huis dansen en van de natuur genieten, die nu nog niet verpest is en nooit meer aan zo'n flop discussie meedoen. De Koningin had gelijk: "De leugen regeert!"

Als ze ons willens en wetens niet willen respecteren, heeft debatteren op zo'n flauwekul manier geen enkele zin. Het eindrapport gaat naar de Tweede Kamer en wordt meegewogen bij de eindbeslissing lees ik. WAT? WAT EEN SCHANDE!!!!!!!!!!!!!!

Leve de democratie, hoe noemde Herbert Marcuse dit ook alweer?

Nee, mensen dit kan zo niet, 8 tegen 42, jullie moeten er volgende keer ook bij zijn! Want zelfs ik geef niet op en kom weer.

Deze geleerden en anderen hebben niet alleen een vinger in de pap bij biotechnologie bij dieren, maar ook bij alle andere soorten van gentech. Het is een pot nat.

(*)http://www.worldnetdaily.com/news/article.asp?ARTICLE_ID=32988

Cartoon over de discussie.

Letter of support for the GM-free Lelystad citizens' initiative - 26 August 2004

Dear Miep Bos

I am writing to you on behalf of the Independent Science Panel (ISP) on Genetic Modification (GM). The ISP consists of two dozen prominent scientists from seven countries, spanning diverse disciplines, and who are concerned to provide critical scientific information to the global debate over genetic engineered crops, in view of its importance for the future of our food and agriculture.

We understand that together with citizens from Lelystad, The Netherlands, you are leading a citizens' initiative to create a GM-free Lelystad. This initiative is not alone, for many in Europe and around the world have successfully created GM-free regions.

We are encouraged by your efforts and lend our support to the initiative. In this regard, I am pleased to draw your attention to the ISP's report, 'The Case for a GM-free Sustainable World', which is an extensive review of the scientific and other evidence on the problems and hazards of GM crops and the manifold benefits of all forms of sustainable agriculture (please find attached the Report's Executive Summary). Based on this, we are calling for a global ban on

environmental release of GM crops, to make way for agroecology, organic farming and other forms of sustainable agriculture. The report is available for downloading at the ISP website, www.indsp.org

It is clear, from the evidence presented in the ISP Report, that there are many unanswered questions on the safety of GM crops. Very few studies have been conducted, particularly as to the effects of GM foods on human health, and the few independent studies that have been carried out raise serious concerns. Research increasingly shows that GM crops can affect the environment and wildlife negatively. Given the scientific uncertainties and the likelihood that once GM crops are released into the environment, transgenic contamination of non-GM crops is inevitable, it is imperative that the Precautionary Principle is applied. Particularly so in the case of Lelystad where there are many organic farms. We wish you all the best in your initiative and hope that our report can contribute to your local meetings on 30th August and 16th September, and to informing the local council vote on 16th September.

Yours Sincerely,

Dr. Mae-Wan Ho (m.w.ho@i-sis.org.uk)
For the Independent Science Panel
PO Box 32097
London NW1 0XR
UK

<http://www.indsp.org/Lelystad.php>

“De Gentecheters”, 2001.

29 – 08- 2007 Amsterdam — Greenpeace heeft bij een willekeurige steekproef van huisdierenvoeding genetisch gemanipuleerde bestanddelen aangetroffen, die niet op het etiket vermeld staan. Van de 17 onderzochte soorten huisdierenvoer zijn 9 producten besmet.

<http://www.greenpeace.nl/news/voeding-huisdieren-besmet-met>

Van een correspondent uit de USA:

29-08-2007 Dit gebeurt er allemaal rond de productie van gentech:

- 1) Mensen op strategische plaatsen worden omgekocht. (1)**
 - 2) Het ontslaan van personeel en professoren die het tegendeel beweren, van wat de multinationals beweren.**
 - 3) Bt-katoen in India (en Indonesië) is een ramp geworden.**
 - 4) Gentech tegen droogte. Zijn alleen plannen, geen planten.**
 - 5) Tegen zout water – idem.**
 - 6) Als er getest is, dan worden alleen de goede resultaten genoemd en de slechte achtergehouden.**
 - 7) In de USA moeten de boeren twee- of drie verdieners in de familie hebben om rond te komen, en zij zijn degenen, die de GGO-granen verkopen.**
 - 8) Sojabonen. In GGO- sojabonen zijn de eiwitten 1% lager en de opbrengst per acre is 5 tot 6 bushel per acre lager vergeleken met niet-GGO sojabonen.**
 - 9) Het GGO- zaad is duurder en het spuiten tegen onkruid gebeurt nu 3 maal in plaats van één maal plus het onkruid is haast niet meer te doden.**
 - 10) Zoals eerder vermeld; nu komt Monsanto in 2009 uit met een mais die 10 genen bezit, wat denkt u daarvan?? Is tegen alles bestand!**
 - 11) De boeren mogen geen zaad overhouden voor het volgend jaar, kunt u zich voorstellen, wat dat betekent voor de arme landen??**
 - 12) Biologische boeren en coexistentie?? Ja, met omgekochte raadsleden etc. kunnen deze boeren hun bedrijf wel aan de wilgen hangen.**
 - 13) Etiketten - je mag in de USA niet labelen dat er geen GGO in zit - en je mag ook niet labelen dat het geen GGO-melk is.**
Dus als je het zo bekijkt, dan is het GGO product niet safe.
 - 14) De opzet is om zoveel mogelijk land te vervuilen met GGO, zodat na een aantal jaren de boeren en de gemeenschap het opgeven.**
 - 15) Vervuild land is ook vaak dood land, vanwege de BT dat in de grond gaat en niet alleen de maiswortelkever doodt.**
 - 16) BT-mais. Het is bewezen dat de ratten die gevoerd waren met deze mais een soort kanker aan de lever kregen.**
 - 17) Dus wij mensen zijn een tiental jaren later aan de beurt.**
 - 18) Er zijn drie maal zoveel allergieën sinds de GGO-sojabonen worden verbouwd en gegeten in de USA.**
 - 19) Wat voor goeds hebben de multinationals in de wereld voortgebracht??**
- 1. <http://www.gmwatch.org/archive2.asp?arcid=4796>**

[For our English readers; Here is a article on GMOs and the dangers, received from Mr. N. Konijnendijk.](#)

GMO:

Genetic Modification is not precise as biotech companies claim it to be: In biotech crops, vectors and/or “DNA bombardment” introduce most of the gene sequences. Both methods of gene introduction are not precise. Scientists cannot precisely determine where the novel gene sequences will end up in the recipient’s genome. Furthermore, once the novel gene sequence is incorporated in the host’s genome, this particular gene sequence might be “shuffled” in the host’s DNA. Thus, in theory a novel gene construct with an adjacent promotor sequence (to keep for instance the herbicide gene “on” all the time) might be broken up. Theoretically, the promotor sequence could then regulate another gene in the host’s genome, with unknown results.

Allergic reactions---novel proteins:

As indicated above, inserting genetic sequences is not as precise as biotechnologists like us to believe. Since we cannot predict where the “foreign DNA segments” will reside in the host’s genome, we cannot predict with 100% accuracy how these “foreign DNA sequences” will operate. Promotor genes that were introduced could transcribe novel proteins—generated due to DNA shuffling. Long-term exposure to such foods could lead to allergic reactions in humans and animals. Studies on potential allergies are difficult to perform due to the fact that we do not always know what proteins, or novel proteins we are looking for. Furthermore, studies on allergic reactions are difficult to design (e.g. find participants, placebo effect, etc.) and are lengthy.

Out-crossing of “foreign genes”:

Many genetically modified crops are open pollinated. Open pollinated crops have their pollen released by wind or insects, and this pollen can travel significant distances to pollinate other plants. Thus it is possible to have non-GMO corn “contaminated” by GMO corn—e.g. Bt resistance showing up in

non-GMO corn. Another example is of GMO canola (Brassicae species) genes showing up in related species such as Brassica juncea. As a result, farmers that were growing non-GMO corn or Brassica juncea still have to test for GMO because of the likelihood of genetic contamination. These farmers typically end up paying for the testing to confirm their non-GMO status, adding additional costs to their farm operations. The issue of who pays for “genetic contamination” is often very contentious.

News from abroad; Qatar

Boycott of firms dealing in 'tainted' goods urged
Gulf Times (Qatar), 25 August 2007 [shortened]

http://www.gulf-times.com/site/topics/article.asp?cu_no=2&item_no=168747&version=1&template_id=36&parent_id=16

PROMINENT scholar Ali Mohyedin al-Qurradaghi has called upon dealers and consumers to boycott companies trading in tainted commodities and genetically modified foodstuff, saying that cheating in these goods is a 'crime against humanity' that should be strictly dealt with.

Al-Qurradaghi, a professor of Shariah at Qatar University, has also called for a stricter law and monitoring of the local market to deter companies dealing in foodstuff or commodities that can constitute a threat to health.

He also blamed the rise in cancer cases around the world on what he called 'commercial cheating', saying that those involved in such cheating should be punished as stated in the Holy Qur'an.

□ Sojadroom

Een droom van Miep. In dit schilderij zijn een aantal onderwerpen van haar droom weergegeven.

□ **Baby aan de computer:** Dit beeldt een wetenschapper als een baby uit, iemand, die niet weet wat hij precies zal veroorzaken.

□ **Unileverdoos:**

In december 1996 heeft Unilever huis aan huis proefpakketten verspreid. In deze proefpakketten zat waarschijnlijk genetisch gemanipuleerd voedsel. In Lelystad is er een actie geweest om deze pakketten terug te sturen naar de leverancier.

□ **Sojabonenspuiter:**

Greenpeace spoot tijdens een biotechnologie conferentie (juni 97) enkele tonnen sojabonen tegen de ingangdeur van de RAI.

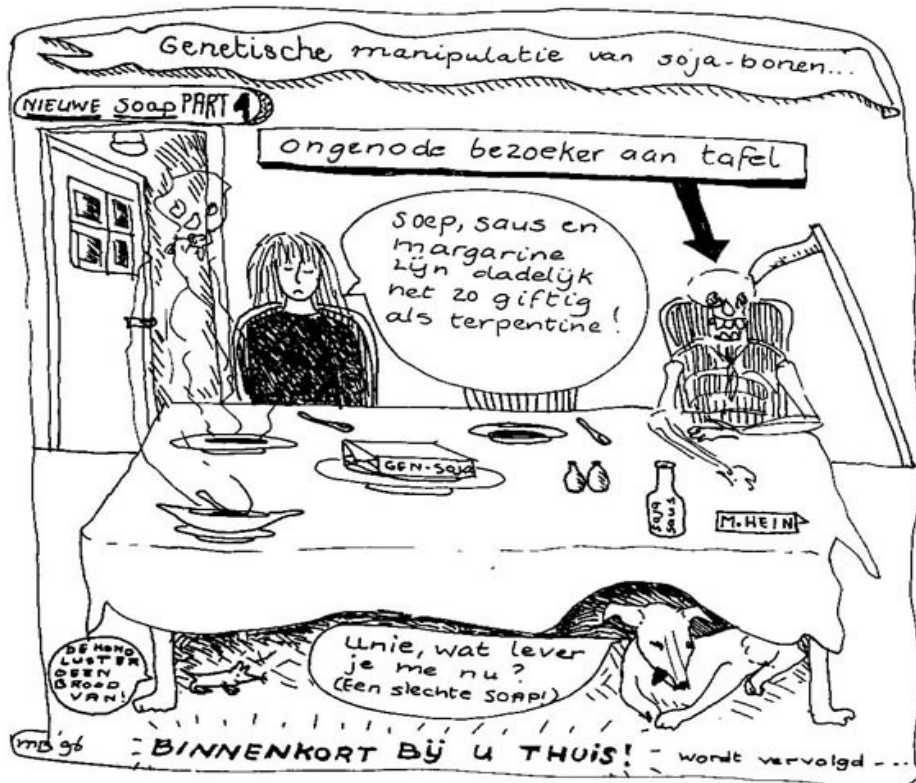
□ **Fietsend Figuur:**

In Nederland was de Natuurwetpartij (paraplu in regenboogkleuren) één van de eerste die tegen genetisch gemanipuleerd voedsel waarschuwde. Tevens gaf ze het advies om EKO voedsel te kopen. De Consumentenbond deed dat niet. Zij beschermt ons op geen enkele wijze, ze vond het zelfs goed, dat de gentech soja en -maïs onge-etiketted in 60% van onze supermarktproducten kwam, reden: "Het is veilig bevonden door de overheid".

□ **Baby in Unileverdoos:** Ook onze kinderen worden proefkonijn door het eten van dit -Frankenstein- voedsel.

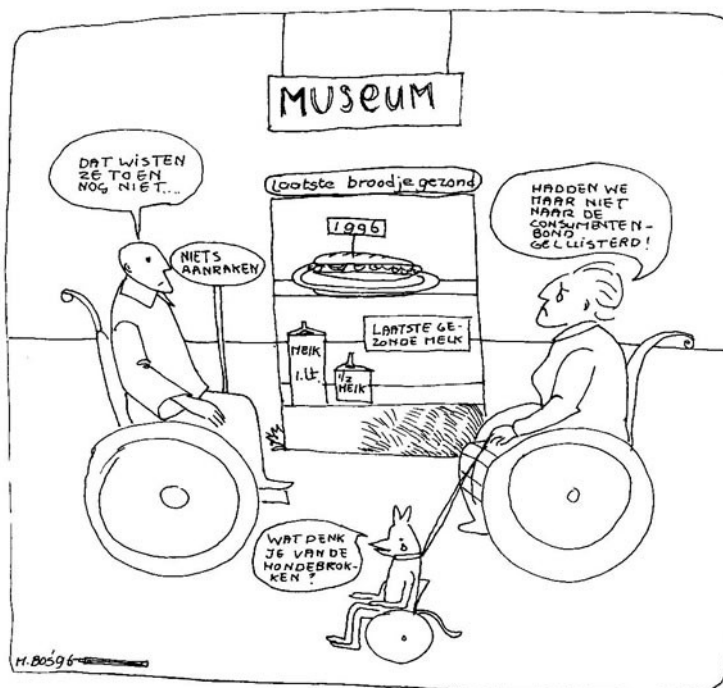
Noah wil geen gentech sojabonen meenemen.

Unilever ging in 1996 gentech ingrediënten verwerken in haar producten.

Consumenten komen als engelen aan de deur bij Albert Heijn, die in 1996, gentech ingrediënten in zijn producten ging verwerken. De supermarkt doet dat nog steeds, maar met een klein aantal producten en die zijn van etiketten voorzien bij meer dan 0.9 % vervuiling.

Het Laatste Broodje Gezond uit 1996 in het museum.

De multinational Monsanto was de eerste, die in 1996 met genetisch gemanipuleerde soja Rotterdam binnenvoer, het was net Sinterklaastijd.

“Ban de Boon” i.pl.v. “Ban de Bom”.

Ban de genboon!

Eko merk

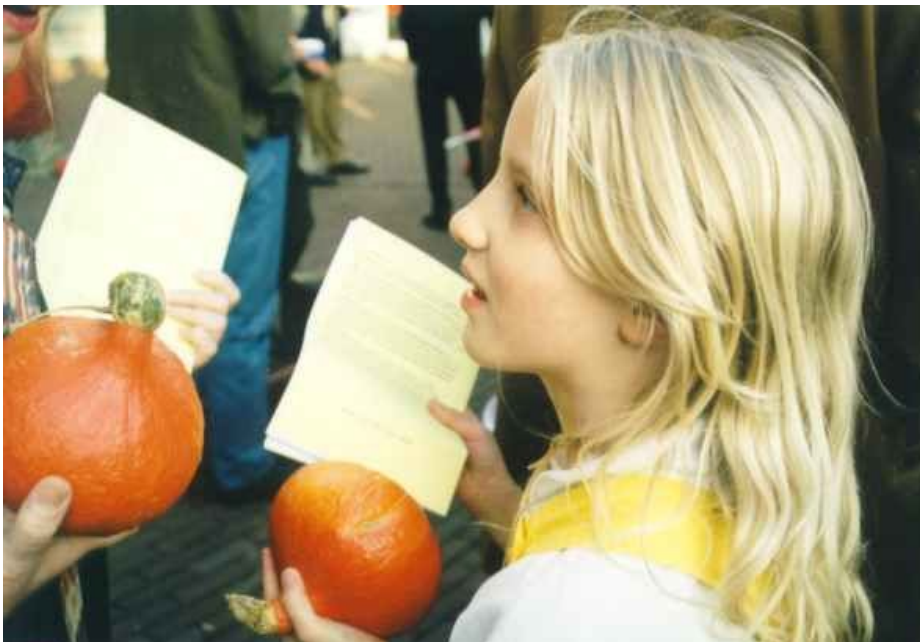

“Melk zonder gentechniek”

FOTO'S EN KRANTENKNIPSELS

Forum op 3 oktober 2000 bij de opening van het Bio Science Park (BSP) in de oude Agora. Er waren meer dan 50 boeren en burgers uit Lelystad en andere plaatsen gekomen om samen met Wieteke van Dort tegen gentechnologie te demonstreren. Nu 7 jaar later wordt het BSP een hondenopvang en -trainingscentrum. Foto: Wieteke van Dort.

Na afloop werden biologische pompoenen met het boekje "De Pompoen" uitgedeeld. Daags daarvoor richtte Theo Tromp de actiegroep "Flevoland tegen genetische manipulatie" op.

Sjen kwam met een foto in het Financiële Dagblad.

De pompoenen vormden eerst een erehaag. Deelnemers waren Nederlands Platform Gentechnologie, Natuurwetpartij, St. VoMiGEN, bezorgde burgers en boeren. Binnen waren behalve een paar van onze mensen o.a.; de toenmalige ambassadeur van de USA, mevr. C. Schneider en toenmalig minister van landbouw, de heer Brinkhorst aanwezig. Foto: Wieteke van Dort.

Volkskrant 1996

"Over de tong" Telegraaf 1998

Trouw, p10
26/11/02

Rectificatie

Ondanks grote zorgvuldigheid is in een van de advertenties voor het Rijk een hinderlijke onwaarheid geslopen. In de tekst werd beweerd dat druiven zonder pit, genetisch gemanipuleerd zouden zijn. Dit is niet waar. De pitloze druiven die in Nederland en Europa verkocht worden, zijn op natuurlijke wijze (door middel van uitkruising en veredeling) geproduceerd.

Werken bij **het Rijk** Als je verder denkt

Antwoord op ons bezwaar (W. de Lange en Miep Bos) tegen een advertentie van het Rijk bij de Reclame Code Commissie. Het bezwaar werd gegrond verklaard. 26-11-2002. Advertentie in Trouw.

Milieudefensie Magazine 2003

1ste gentechvrije expositie in Vlissingen 2003 met meerdere kunstenaars.

Groene passage Galerie

Unieke expositie gentechvrije objecten en schilderijen in Groene Passage Galerie

Op 2 februari startte in Vlissingen een unieke reizende expositie onder de naam 'gentechvrije objecten en schilderijen'. Uniek, omdat er zoveel kunstenaars aan meedoen, uit binnen- en buitenland. Uniek, door het reizende karakter. En vooral bijzonder door het thema van deze informatieve expositie, georganiseerd door Kunstkring Lelystad. Want de dreiging van het toepassen van genetisch gemanipuleerd – kortgezegd 'gentech' - voedsel is groot. Het is een ontwikkeling die velen verontrust; althans, zij die ervan op de hoogte zijn. Een groot deel van de bevolking weet weinig of niets van deze onzuivere praktijken en neemt dagelijks nietsvermoedend producten tot zich die gentech-ingrediënten bevatten. Dat risico loop je niet als je je boodschappen in de natuurvoedingswinkel doet. Daarom is De Groene Passage zo'n geschikte plaats voor deze expositie. Van 16 mei tot en met 14 juni is deze thema-expositie van zeer uiteenlopende kunst in de Groene Passage Galerie te bewonderen. In het kader van het thema zullen er rondom de expositie meerdere activiteiten plaatsvinden in De Groene Passage.

2de Gentechvrije expositie in Rotterdam. 2003, bij de Groene Passage. De Bioscoop.

3de Gentechnvrije expositie op Texel 2003, bij Galerie het Posthuys.

WOENSDAG 12 MEI 2004 De Edese Post

Stellingwerf verklaart Gemeente Ede gentechnvrij

EDE - „Wat mij betreft verklaar ik de landbouw in de gemeente Ede gentechnvrij!“ Met deze woorden opende voormalig gemeenteraads- en Tweede Kamerlid Dick Stellingwerf zaterdag de ‘gentechnvrije’ expositie in Atelier Loman. Tijdens de druk bezochte vernissaging zaterdag lieten ook andere prominenten zoals actrice en kunstenaar Wieteke van Dort en de ex-directeur van het Wetenschappelijk Bureau van de Natuurwetpartij Jan Storms hun afkeer van genetische manipulatie blijken.

Een twintigtal kunstenaars uit Nieuw-Zeeland, Japan en Nederland, waaronder Wieteke van Dort, laten tijdens de expositie in objecten, schilderijen, etsen, prints en foto's zien hoe genetische manipulatie volgens hen aan de kaak moet worden gesteld of hoe de oorspronkelijke natuur er uit moet blijven zien. De kunstenaars zijn bijna allen bijeengebracht door Miep Bos van de Kunstkring Lelystad, die met deze rondreizende expositie Rotterdam, Vlissingen en Texel al heeft aangedaan. Wieteke van Dort droeg onder meer een gevoelig gedicht voor. Dick Stellingwerf sprak: „Er wordt te weinig onderkend dat we bezig zijn met de fundamente van de Here God aan de ons in beheer gegeven schepping. Het gaat om de genetische fundamente en dus om de identiteiten van schepsels.“

Daarbij past volgens hem de grootste terughoudendheid. „De gevolgen van een ‘geruisloze’ introductie van genetisch veranderde gewassen in de landbouw en in de voedselketens zijn ontzettend groot. Die gevolgen zijn voor een belangrijk deel onoverzienbaar. In elk geval zijn ze onomkeerbaar. De mens, hautain als hij is, meent alles in de hand te hebben en naar zijn hand te kunnen zetten. Genetische vervuiling verspreidt zich onder tussen in ecosystemen en in voedselketens. De combinatie van de beperkte kennis en de verstrekkendheid van de besluiten kan de mensheid in de toekomst voor grote problemen plaatsen.“ Hij besloot met de woorden: „Laat in het Valleigebied de victorie op dit punt in Ede beginnen.“

De expositie in Atelier Loman (Klinkenbergerweg 1) duurt nog tot en met 5 juni. Open op zaterdag van 14.00 uur tot 17.00 uur en op afspraak (0318-616272 of 06-13707927). Tijdens ‘Ede uit de Kunst’: zaterdag 29 mei en maandag 31 mei van 12.00 uur tot 18.00 uur.

De opening van de gentechnvrije expositie in Atelier Loman. (Foto: Gert Jan Koster)

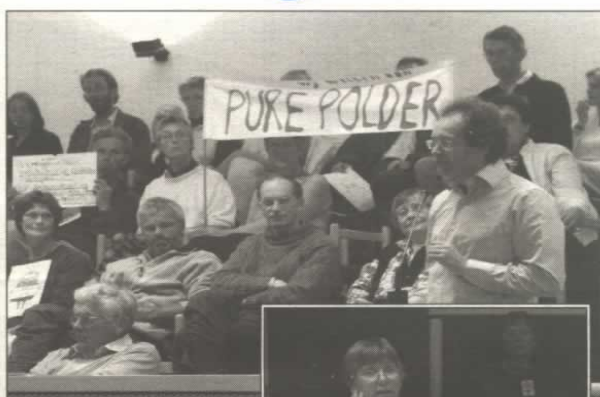
4de Gentechnvrije expositie in Ede, 2004

De Edese Post.

Gentechvrije expositie (5de) in Assen, 2004. Met symposium. Miep Bos samen met Mevr. A Edelenbosch, voormalig gedeputeerde van de Provincie Drenthe. Foto; medewerker Provinciehuis, Assen.

Eerste burgerinitiatief

■ Maandag 30 augustus was het eindelijk zover. De presentatie van het eerste burgerinitiatief in de commissie Bestuur. Het initiatief vraagt om een geheel gentechvrije gemeente. De indieners waren in grote getale naar het stadhuis gekomen om hun verzoek kracht bij te zetten. Na een uitgebreide presentatie is er geruime tijd gediscussieerd met de leden van de commissie en het college. Besluitvorming over het initiatief volgt op een later moment.

Stadsbulletin gemeente Lelystad, 2004.

FILE
Elke woensdag en vrijdag huis-

Raad en initiatiefnemers naderen elkaar, maar...

Voorstel burgers gentechvrije stad wel, maar ook weer geen succes

LELYSTAD – Het eerste burgerinitiatief in Lelystad kon donderdag niet op een meerderheid in de gemeenteraad rekenen. De poging van 55 bewoners Lelystad het label 'Gentech vrij' te geven, en Lelystad vrij te houden van genetisch gemanipuleerde organismen (ggo), sneuvelde in het zicht van de finish. Want het standpunt van het college van b+w benaderde het burgerinitiatief zo dicht, dat de verschillen moeilijk vielen op te merken. De teleurstelling bij GroenLinks, die het voorstel steunde, was dan ook begrijpelijk. 'Als je met goede wil naar het voorstel kijkt, is het al beleid van de gemeente. Waarom dan al die bezwaren?'

■ Door Kees Bakker

Het burgerinitiatief is eerder dit jaar door de raad aangenomen, nadat de PvdA daartoe een initiatiefvoorstel had gemaakt. Het betekent dat groepen burgers, onder bepaalde voorwaarden, een voorstel kunnen doen aan de gemeenteraad, die er daarna over debatteert en stemt. Het gentech-voorstel heeft het spits af, later volgt nog het voorstel van bewoners langs de Houtribdreef wat te doen aan de geluidsoverlast die het verkeer aldaar veroorzaakt.

Sympathiek

Dat vrijwel alle politieke partijen lof hadden voor de indieners van het voorstel, behoeft geen verdere uitweiding. Het gentech-voorstel wilde twee dingen. Ten eerste zou in alle toekomstige en aangepaste be-

toekomstige landelijke regelgeving inspireerde het college van b+w wel om in ieder geval tot die tijd de toepassing van ggo's in de buitenlucht in Lelystad niet toe te staan. En dat benadert het initiatiefvoorstel voor akelig dicht.

Dubbel gevoel

Het waren dan ook de details, waarop college en grote partijen van mening verschilden met de initiatiefnemers. GroenLinks-fractievoorzitter Kok vond het jammer dat het daar op uitliep. 'Jammer, dat als de meningen zo dicht bij elkaar liggen, je niet tot elkaar kunt komen. Het lijkt erop dat sommige partijen het burgerinitiatief gewoon niet willen steunen.' Het liet de aanhanger en waarschijnlijk ook de indieners met een dubbel gevoel.

Flevo Post 2004, Kees Bakker (fragm.)

Burgerinitiatief wil Lelystad ook 'genvrij'

van een onzer verslaggevers
LELYSTAD - Namens ruim 50 inwoners van de gemeente Lelystad, verenigd in het Burgerinitiatief, wordt de hoofdstad van Flevoland opgeroepen in de toekomst genvrij te blijven.

De verontruste Lelystedelingen vrezen dat genetisch gemanipuleerde gewassen binnenkort ook op de landbouwgronden van de gemeente Lelystad zullen worden verbouwd.

Het Burgerinitiatief wil Lelystad uit laten roepen tot een gentechnologievrije gemeente.

De schrijvers stellen dat hun brief aansluit bij een Europees initiatief, waarbij steeds meer lokale en regionale overheden in Europa hun grondgebied gentechnologievrij verklaren. De brieven schrijvers; Miep Bos, Maria Lieve en Wilma Schoots, allen uit Lelystad vrezen dat het gebruik van gentechnologie in de landbouw binnenkort in Ne-

derland ook wordt vrijgegeven nu de Europese commissie overweegt de tijdelijke stop op genetisch gemanipuleerde organismen op te heffen.

Het Burgerinitiatief Lelystad ziet de gentechnologie als een bedreiging voor de gezondheid van mens en dier en voor het voortbestaan van de reguliere biologische landbouw.

Volgens Bos, Lieve en Schoots bestaat er wetenschappelijke twijfel over de lange termijn ef-

fecten van genetisch gemanipuleerde gewassen en voedsel op milieu en gezondheid. 'En de afhankelijkheid van chemische bestrijdingsmiddelen in de landbouw wordt bij gentechnologie steeds groter. Bovendien kan de uitkruising en menging na de oogst grote schade toebrengen aan biologische en overige producenten, die gentechnologievrij willen blijven.

Het burgerinitiatief vraagt aan de gemeente Lelystad dat ze 'ga-

randeert dat er op eigen gronden van de gemeente geen gewassen met gentechnologie worden verbouwd, dat in bestemmingsplannen wordt opgenomen dat gewaardeerd, waarin gentechnologie is toegepast, niet wordt toegestaan, dat er een verzoek wordt gericht aan de Europese Commissie, de minister van landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit om Lelystad de status van gentechnologievrije gemeente te verliezen.

Dagblad Flevoland 2004

Burgerinitiatief vindt luisterend oor bij gemeente Lelystad

LELYSTAD - De drie woordvoerders van het eerste Burgerinitiatief zijn Miep Bos, Maria Lieve en Wilma Schoots, drie bezorgde dames die zichzelf geen actiegroep noemen, maar willen opkomen voor de belangen van hun gezinnen. En daar-

mee ook voor andere mensen omdat iedereen gezond wil eten volgens hen. Miep Bos heeft met steun van beide dames en één en vijftig andere burgers van Lelystad een burgerinitiatief ingediend bij de gemeente, om Lelystad gentechnologievrij te verklaren.

Sandra Ruben

Zij verdiept zich al vanaf 1996 in deze ingewikkelde materie. De groep wil mensen bewust maken van wat er met voedsel gebeurt voordat het op hun bord ligt. Volgens Miep zouden veel meer mensen het initiatief steunen als ze wisten waar het om ging. Het college deelt de bezorgdheid van de initiatiefnemers over de effecten voor de biologische tuinbouw door het gebruik van Genetisch Gemodificeerde Organismen (ofwel

gentechnologie). Zij zal in haar bedrijfsvoering ten behoeve van het gemeentelijk groen geen GGO-gewassen inzetten. Daarom zal de Gemeente uit voorzorg de teelt van deze gewassen in bestemmingsplannen voorlopig uitsluiten. Eventuele regelgeving uit Den Haag/EU wordt afgewacht. Het burgerinitiatief is hier niet ontevreden over, maar wil graag de garantie dat er ook in de toekomst geen GGO-gewassen komen in Flevoland. Gentechnologie is het technisch veranderen van natuurlijke eigenschappen van een soort.

Dit gebeurt door het toevoegen van eigenschappen van een andere soort. Zo zouden de eigenschappen van bijvoorbeeld een appel in een aardappel gezet kunnen worden. Dan wordt de aard-

appel zoeter. Iets dat in de natuur onmogelijk is en vaak bijwerkingen heeft.

Volgens Miep, Maria en Wilma krijgen de mensen niet de juiste inlichtingen over het hoe en waarom van gentechnologie. De effecten op lange termijn op de gezondheid zijn nauwelijks onderzocht. Maria Lieve merkt op dat in Nederland medicijnen streng getest worden maar voeding daarentegen niet. Toch wordt deze techniek veelvuldig toegepast aldus de dames. Juist in Flevoland ligt het grootste biologisch agrarisch gebied van heel Nederland. En omdat gentechnologie en biologisch verbouwen niet samen kunnen gaan lopen de biologische akkers gevaar. Het burgerinitiatief wil dan ook dat in en om Lelystad deze techniek niet toegepast wordt.

Krant van Flevoland, voorpagina, interview Sandra Ruben met Wilma, Maria en Miep uit 2004.

122

HET ASIEL VOOR POLITIEKE WANDELING 2004
Netty Gijltsen | 19-10-1954 | docente vormgeving, stadsdeelraadlid voor aad, kunstenaar | Amsterdam
Afdruk van het Binnenhof: de politieke gang van 1 augustus 2004. Ik vraag asiel aan voor de huidige stand van de politiek in de vorm van deze letterlijke rubbing. Als identiteit maar een economische winst kent weet de Nederlander er wel raad mee. Zo niet met economische asielzoekers. De 200 meter afdruk zal voor ongeveer 70 meter bestaan uit 'Vlucht-deuren'.

'KUNSTWERK' SPELT IN OP EEN ACTUELE KWESTIE.

DE GENTECHVRIJE ZONE
€857,25 | Miep Bos | 20-10-1950 | kunstenaar | Lelystad | politieke voorlezer? ben je betrouwen, wat heeft dat er nu mee te maken? (kan wel verklappen dat ik nog weinig vertrouwen heb in de huidige politieke partijen)
Een logo dat overal in de wereld gebruikt kan worden. (De tekst moet dan wel in een andere taal.) Ook als ingelijkt kunstwerk of als sticker, die je omliep op kunt plakken. Inspiratie is Nobelprijswinnaar Wangari Maathai, coördinator, The Green Belt Movement, Nairobi, Kenya.
Wat een godvergeten minkleur. Denk eerst even na over de opdracht voordat je je eigen politieke agenda op deze website probeert te wurmen.
Geen goede keuze. 'Kunstwerk' speelt in op een actuele kwestie.
Het is heel belangrijk wat onze kinderen dadelijk nog kunnen eten. Het is echter ook uiterst belangrijk waar ze dadelijk naar moeten kijken. Niet naar dit soort huissluit (spandoek) is mijn vurige hoop.

HUP HUP HUP.

POLITIEK

"Dit is Nederland", De Dienst, Martijn Engelbregt, 2006 (fragm.)

Protest klinkt tegen Dussens gentech-veld

Dussen|Boxtel Technologie van een verslaggever

Zo'n 260 mensen hebben een handtekening gezet tegen de aanleg van drie proefvelden waar genetisch gemanipuleerde mais verbouwd zou gaan worden. Een van die velden ligt bij Dussen, de andere bij Haaksbergen en Venray. Op de velden zou drie jaar lang mais verbouwd gaan worden. Het ministerie van Vrom buigt zich deze weken over het protest tegen het verzoek om de gewassen te mogen verbouwen. De actie tegen de proefvelden is mede opgezet door Miep Bos, kunstenaars uit Sidha-dorp bij Lelystad. Daarbij zou ze in elk geval gesteund worden door Jan Juffermans uit Boxtel en

Stichting VoMiGen). Bos: „Het uitgangspunt voor ons is: leven in eenheid met de natuur. Sommigen zijn het er vanuit hun geloof niet mee eens dat er geplakt en geknipt wordt in de genen van gewassen, het is ook niet natuurlijk.“

Volgens Bos worden via gen-technologieën ook bestrijdingsmiddelen 'ingebouwd', waardoor de planten resistent worden tegen ziektes. „Maar die krijg je dus ook binnen als je die gewassen eet.“

Toen ze van de plannen voor de genetisch gemanipuleerde maisvelden hoorde, besloot ze actie te ondernemen. Op 14 februari buigt volgens Bos een commissie van de Tweede Kamer zich over het protest, tijdens een overleg over biotechnologie.

Verbazing in Werkendam

Plan voor genmaïs in Dussen

Door Geert Nijland

DUSSEN – Alom verbazing in de gemeente Werkendam. Het Franse bedrijf Pioneer Genetique blijkt zijn zinnen te hebben gezet op Dussen. Bij dat dorp moet een genetisch gemanipuleerd maisveld komen.

SGF-werhouder Jan Luteijn bevestigd het bericht. „Wij krijgen het nieuws vrijdagmiddag te horen. Te laat om er meer informatie over in te winnen. Het is ons niet bekend waar het veld moet komen. Als het er al komt.“

Luteijn zegt ook niet te weten of er een plaatselijke ondernemer bij het initiatief is betrokken. „Het is echt een complete verrassing. Morgen (vandaag, red.) zullen we ons informeren bij het ministerie van Landbouw. In feite gaat het gemeenteraadslid hier niet over. Het college zal er dinsdag uiteraard wel over praten. Daar hebben we nu nog geen kans voor gehad“, zegt hij.

Pioneer maakt deel uit van het grote Amerikaanse chemieconcern Dupont Company. Het bedrijf zou al een tijdje met de Nederlandse regering in overleg zijn over de aanleg van drie proefvelden voor genetisch gemanipuleerde mais. Er worden drie loca-

ties genoemd: Haaksbergen, Venray en Dussen.

Volgens Pioneer is er in Dussen voldoende ruimte om genmaïs te verbouwen zonder de natuurlijke gewassen in de directe omgeving te 'besmetten'. Doorgaans wordt een afstand van enkele honderden meters aangehouden tussen genmaïs en natuurlijke gewassen.

De verbouw van genetisch gemanipuleerde gewassen is zeer omstreden en roept overal ter wereld verstand op. Critici wijzen op de mogelijke gevolgen voor het milieu en de volksgezondheid. Wetenschappers zijn er nog niet uit of dat ook daadwerkelijk het geval is.

Luteijn wijst erop dat de verbouw van genmaïs in zijn gemeente lang niet zeker is. „De politiek zal zich hier eerst over moeten uitspreken. Het is een techniek waar mensen zich zorgen over maken, maar je moet het ook niet gaan overdrijven. We hebben het niet over een levensgevaarlijke situatie.“

Daar denkt de stichting ter Voorzittering Matrijk Genetische Manipulatie (VoMiGen) heel anders over. De stichting heeft al bij het ministerie

Protest tegen gentechveld

Zo'n 250 mensen hebben protest aantekend tegen proefvelden voor genetisch gemanipuleerde mais bij Venray, Haaksbergen en Dussen. Het beoogde veld in de gemeente Venray is gelegen in het Hoogrieboek in Orlin. Op de velden zou drie jaar lang mais verbouwd gaan worden. Het ministerie van Vrom twijfelt zich binnenskort deze weken over het protest tegen het verzoek om de gewassen te mogen verbouwen.

Het Franse bedrijf Pioneer Genetique uit Aussone, onderdeel van het Amerikaanse Dupont Company, wil in Nederland een drietal proefvelden met genetisch gemanipuleerde mais aanleggen. De actie tegen de proefvelden is mede opgezet door Miep Bos, kunstenaars uit Lelystad. „Het uitgangspunt voor ons is: leven in eenheid met de natuur. Sommigen zijn het er vanuit hun geloof niet mee eens dat er geplakt en geknipt wordt in de genen van gewassen, het is ook niet natuurlijk“, volgens Bos worden via gen-

technologieën ook bestrijdingsmiddelen 'ingebouwd', waardoor de planten resistent worden tegen ziektes. „Maar die krijg je dus ook binnen als je die gewassen eet.“ Kan het ministerie wordt gevraagd waarom al die moite wordt gedaan met het versleten van een gewas terwijl het ook op de traditionele biologische manier kan. Nu wordt mais via genetische manipulaties tegen herbivoren bestand gemaakt. De vraag is waarom. In de huidige landbouwpraktijk wordt in mais niet gespoten tegen insecten, omdat de belangrijkste insectenplagen (maïstengelboorder en maïswortelkever) niet in Nederland voorkomen. Bos: „Wij zijn een groep van 260 verontruste burgers, burgers die bevoegd zijn, dat onze landbouw zal worden besmet of vervuld met gentechnologieën door het aanleggen van gentechnologieproefvelden.“ Toen ze van de plannen voor de genetisch gemanipuleerde maisvelden hoorde, besloot ze actie te ondernemen. De burgers hebben hun protest naar de kamercommissie van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV) gestuurd om te voorkomen dat de proefvelden er komen. Op 14 februari buigt volgens Bos een commissie van de Tweede Kamer zich over het protest, tijdens een overleg over biotechnologie. De gemeenteraad Venray staat buiten deze kwestie, omdat het niet onder gemeentelijke wet- en regelgeving valt. Het is met name een zaak voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselvallei (LNV) en de Algemene Inspectiedienst (AID).

PEEL EN MAAS Nieuwblad voor Venray en omstreken

Over onze bezwaren. Brabants Dagblad 2007 BN deStem 07 Peel en Maas 2007

‘Wilde Westen schrijft regels gentechnologie’

Activisten zoeken grenzen democratie

Algemeen (Marc van der Sterren)

Hoe groot de voordelen van gentechnologie ook mogen zijn, sommige burgers zijn niet te overtuigen. Ze protesteren met spandoeken en manifesten en enkelen volgen het volledig juridische traject. In het democratische spel tussen macht en recht worden ze echter door de regels aan de kant geschoven, zo bleek tijdens een hoorzitting over transgeen koolzaad van Monsanto.

Miep Bos: „Oostenrijk heeft gelijk door het genetisch koolzaad van de markt te weren.“

Greenpeace
Greenpeace, dat geen overheids subsidie ontvangt, was niet aanwezig vanwege prioriteiten, vertelt campagneer Geert Ritsma. „Op gentechnologie gebeurt veel, we moeten dus kiezen maken.“ Greenpeace focust zich op de grootste bedreigingen, zoals de teelt van transgene mais in Europa, mais en soja in Zuid-Amerika en rijst in de VS en Azië. Greenpeace wilt eerder met succes de teelt van een transgeen koolzaad van Bayer tegen te houden. „Het mag wel worden getoetst, maar de aanpak voor cultivatie is buiten de aanpak geboden.“ Nu heeft Greenpeace het vooral druk met de illegale import van gentechnische in Rotterdam. Transgeen materiaal is aangetroffen door organisaties en bedrijven, maar niet door de overheid. „Er zit dus een gat in de controle.“

ne gewas dat in de EU markttoelating kreeg. Eerder gaf de EU toestemming voor twee maisrassen. Bos leest voor uit haar pleitnota. „Wij willen niet dat dit genetisch koolzaad, als ander gentechnisch, wordt zaden of andere afdelingen daarvan, geïmporteerd, op de markt gebracht, gecultiveerd of verhandeld zullen worden in Nederland.“

Consumentenbond
De Consumentenbond, die incidenteel subsidie ontvangt, vindt de ophel wat overbodig. „Wij zijn op zich niet tegen genetische modificatie, maar de consument moet wel een keuze hebben“, verklaart voorzitter Marcel van Beusekom. „De keuze voor voedingsmiddelen die vrij zijn van genetische modificatie moet blijven. Er mag dus geen vermindering optreden en er moet goed geteld worden.“ En dat is afdoende genoeg, meent hij. Dankzij de wetgeving in de EU waarvoor de Consumentenbond heeft gevraagd. Wel zijn er nog enkele haken in de informatievoorziening en keuzevrijheid van de consument. „Maar daaraan wordt op internationaal niveau gewerkt“, garandeert hij.

Rechtspraak
Bos maakt gebruik van de democratische mogelijkheden van onze rechtspraak. Eensals vijf andere, verontruste burgers in het zaaije. Ze krijgen uitgebreide de gelegenheid hun visie uiteen te zetten tegenover Miep Bos. Zij is in het dagelijks leven hoofd van de afdeling afval- en milieubeheer en heeft geen enkele relatie met gentechnologie. Voor een correcte benadering is bewust gekozen voor een onafhankelijke voorzitter.

Wanneer een burger in onze rechtspraak tegen de grenzen van de democratie aanklopt, wordt het spel tussen macht en recht tot aan de limiet uitgespeeld. Robert Verlinden van de stichting VoMiGen, neemt de aftrap met zijn eis dat moet worden geneutraliseerd dat de zienswijzen uitsluitend zijn ingediend door organisaties die geen subsidie krijgen van de overheid. Volgens hem verklemt de subsidies de afwezigheid van grote organisaties als de consumentenbond, Milieufederatie en Natuur en Milieu (de kaders). Voor er echt aan de hoorzitting kan beginnen, neemt voorzitter Span de regie weer in handen door de procedure haarfijn uiteen te zetten. Die komt er in het kort op neer dat het transgene koolzaad niet tegen te houden is. Het

gaat niet om een veldproef, maar om een markttoelating. Voor een proefveld moet de Nederlandse overheid een vergoeding betalen, over een markttoelating heeft Nederland niks in te brengen. De Europese Commissie heeft immers al toestemming gegeven. VROM kan daarom niet anders dan een vergoeding betalen. „We kunnen niet om een besluit van de Europese Commissie heen“, zegt voorzitter Span. „We nemen de zienswijzen mee, maar de vraag is of het nog relevant is voor een zaak die al is afgerond.“

Vrees
Vanuit die positie opent de voorzitter de hoorzitting en mogen de aanwezigen hun zienswijze voorlezen en toelichten. De zienswijze van Bos is duidelijk. Ze heeft bijna 600 handtekeningen verzameld om haar pleitnota te ondersteunen. Een rookend bewaarschrift waarin ze haar vrees uit voor de gezondheid van mens en dier, voor ongewilde vermenging of uitruising van biologisch, traditioneel- en gentechnisch, het voortbestaan van de biologische landbouw en een aantasting van de biodiversiteit. Ze spreekt namens stichtingen als Ekoop, VoMiGen, de Natuurwetmoeders

en het platform Bevo, als ze vaststelt dat het besluit tot toelating is genomen na staking van de stemmen in Brussel. Bos heeft zich uitgebreid geïnformeerd. Ze steunt de keuze die zij voorafgaat aan de toelating en een voldoende garantie geven voor de veiligheid. „Op grond hiervan zijn bij incidentele verwerking en/of consumptie geen (acute) toxische effecten te verwachten, die een toelating in het kader van 2002/20 EU in de weg zouden kunnen staan.“ Vervolgens steunt ze uit een brief van Rijk-DLO aan VROM. „Deze studies naar acute toxiciteit zijn weinig of niet relevant voor de inschatting van de voedselveiligheid onder andere omdat de studies zijn uitgevoerd met onvoldoende getekende en onzuivere formuleringen en vooral omdat de studies geen inzicht geven in de mogelijke effecten bij chronische consumptie door dielieren.“ Oostenrijk heeft volgens Bos gelijk door het gewas van de markt te weren, vanwege onvoldoende en gebrekkige toxiciteits- en allergieproeven en vanwege het risico van ongewilde uitruising.

Ongewenste initiatieven
Oebele van der Lei is aangekomen namens de vereniging Biologisch- >>

De Molenaar, 2 van 3 bladzijden, 2007 Marc van der Sterren.

Enkele reacties op een artikel in Trouw van 4-12-2002

http://www.trouw.nl/archief/article364279.ece/Voedsel_al_jaren_niet_op_gentech_h_onderzocht

De klant is koning. Zoals de meeste spreekwoorden is ook hier het tegendeel waar. De consument is een productiefactor. Het voedsel dat de consument naar binnen krijgt gepropt is een efficiënt samengestelde mix van industrieel verkregen eiwitten, koolhydraten, enkele voedings- en smaakstoffen. Met eten heeft het weinig meer te maken. De grondstoffen haalt de industrie daar waar ze het goedkoopst zijn. Dat wil zeggen: uit de lage-lonen-landen. Daar wordt op mega-farms de lokale bevolking tewerkgesteld, die hun boerderijtjes hebben verkocht aan de multinationale eigenaar van diezelfde farm. Van hun hongerloon kunnen ze zelfs dit goedkoop geproduceerde voedsel niet betalen. Zo wordt de consument in het noorden vergiftigd en in het zuiden uitgehongerd. Alles ter meerdere eer en glorie van de wereldmarkt.

[Marc van der Sterren](#) (04-12-2002, 15:01:06 uur)

En waar blijft onze Consumentenbond? Waar zijn de lijstjes met wat je nog wel en wat niet meer kunt eten? Waarom vond zij het goed dat er niet ge-etiketted werd? Waarom moeten particulieren dat zelf maar uitzoeken? Eén troost: EKO is nog goed. Maar hoelang duurt het nog voordat die EKO ook besmet is? Als we nog even wachten hebben we helemaal geen keus meer. Stoppen dus met die gentech. En Keuringdienst van Waren, wat dacht u van de site <http://www.genetic-id.com/>, waar u alles op gentechgebied in de USA kunt vinden, een e-mailtje is genoeg om alles van de Amerikaanse markt te weten te komen!

[miep Bos](#) (05-12-2002, 16:04:00 uur)

Scheepsladingen vol voedsel komen de Nederlandse havens binnen zonder dat deze gecontroleerd worden op aanwezigheid van genetische veranderden ingrediënten. "Zowel de burger als de consument zijn voor de gek gehouden." (Trouw 5 december 2002). Ik breng in herinnering dat de Amerikanen van Paars in 1996 toestemming kregen de genetische gemanipuleerde soja in te voeren, waarmee de weg vrij kwam voor Europa. Ook de Consumentenbond gaf hiervoor een positief advies en stemde gelijktijdig in met niet etikettering. Hiermee werd van de een op de andere dag onze keuzevrijheid ontnomen. Om hier legitimiteit aan te geven deed de Consumentenbond een consumentenonderzoek onder 17 van de 100 Bondsraadsleden zoals de voorzitter van de Consumentenbond Walter Etty en de toenmalige partijbestuurder van de PvdA mij op 5 januari 1999 schreef. (www.vomigen.nl/or60s26.html) De consument bevuult hiermee zijn eigen nest. Zolang de Consumentenbond en de daaraan gelieerde stichting Consumenten& Biotechnologie door overheid en bedrijfsleven gesubsidieerd worden en directie en bestuurders van de Consumentenbond voormalige marketingmensen zijn van multinationals met als doel het consumentisme te bevorderen, zullen de burgers voor de gek worden gehouden. Hoe lang nog? Robert A. Verlinden. Een verontrust lid van de Consumentenbond.

[r.a.verlinden](#) (07-12-2002, 10:24:43 uur)

Dagenlang heb ik handtekeningen verzameld om indertijd aan te bieden aan Erica Terpstra en ik heb ondervonden dat 90 % van de consumenten tégen genetisch gemanipuleerd voedsel is. En intussen eten we het, want het zit in 60% van onze levensmiddelen. Wij zijn letterlijk proefkonijn. Ik vind het geen argument dat er te weinig informatie is over de schadelijke effecten van genetisch gemanipuleerd voedsel. Vele wetenschappers van diverse universiteiten hebben waarschuwende woorden geuit. Kijk maar eens op de website van Greenpeace. Als al het genetisch gemanipuleerde voedsel een duidelijke sticker zou hebben, koopt bijna niemand het meer. Is het niet opvallend hoeveel mensen er de laatste tijd allergisch zijn voor allerlei zaken? Ons vee eet ook voer waar genetisch gemanipuleerde soja en mais in zit, als dat veevoer uit de USA of Canada geïmporteerd is. Waarom beschermen onze Christelijke partijen ons niet tegen dit geknoei met Gods schepping?

[wieteke van dort](#) (08-12-2002, 21:11:20 uur)

Voorstel voor estafette boycot op alfabet: Begin 2003 eens anders dan anders, neem zelf verantwoordelijkheid en boycot onderstaande produkten: AA Drink High Energy en Multi Nine (United Soft Drinks) Karvan Cevitam Sport Orange Energy en Yellow Refresh (De Ruijter) Aquarius 'Rehydration' Lemon en Grapefruit (Coca Cola) Albert Heijn Maïskiemolie en Slaolie Aviko Kartoffelklösse Albert Heijn Saté saus Afgaande op het etiket komen in ze levensmiddelen beginnend met een A ingrediënten, additieven of aroma's voor die van ggo's (genetisch gemanipuleerde organismen) afkomstig kunnen zijn. Voor deze levensmiddelen willen de hiervoor verantwoordelijke bedrijven geen garantie geven dat deze ingrediënten, additieven en aroma's niet van ggo's afkomstig zijn. De bedrijfsverklaring die aan de bedrijven is voorgelegd werd niet ondertekend. De ggo-ingrediënten zijn afkomstig uit soja, maïs, koolzaad, tomaat, bacteriën of schimmels. Zie ook:

<http://www.pz.nl/akb/gentech/ggolijst.htm> [Margje Vlasveld](#) (14-12-2002, 6:21:28 uur)

HET GEHEIM VAN HOUT ONTRAFFELD

€857,25 | Miep Bos | 20-10-1950 | kunstenaar | Lelystad | politieke voorkeur? ben je betoetend, wat heeft dat er nu mee te maken? (kan wel verklappen dat ik nog weinig vertrouwen heb in de huidige politieke partijen.)

Het ontdekken van de giftigheid van wolmanzouten in het hout. Iedere burger dient op de hoogte gebracht te worden. Dit wolmanzouten is sinds 9 juni 2004 door Van Gool verboden. Te zien zijn verschillende toepassingen van het hout. Op de voorgrond een kinder-

speeltoestel, die helaas op grote schaal gewolmaniseerd zijn.

Rien Blijleven: Dit is erg zeggend! Het zal je kind maar wezen dat zo stilletjes aan vergiftigd wordt tijdens het spelen. Mensen, steek nu eens niet de kop in het zand voor dit ernstige probleem maar aanpakken die 'bag'! Meer, Miep Bos, dankuwel voor het aanhandig maken van deze schokkende kwestie!

Bos: De ben erg geschrokken, ik wist dit niet!
Bos: Ik wist het toevallig al wel. Geïmpregneerd hout is levensgevaarlijk! Prima idee om iedereen wakker te schudden!

MOEDERS WIL IS GEEN WET

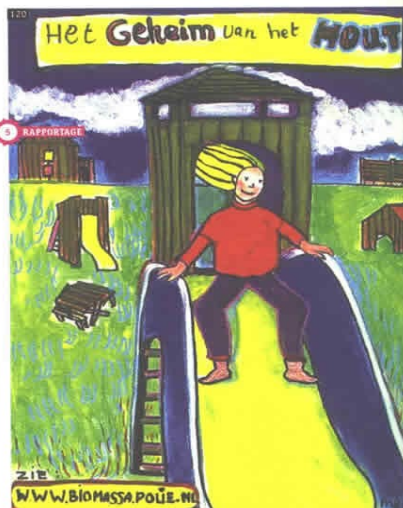
Ad Verdiesen | 03-07-1950 | directeur | Utrecht

Wettelijk co-ouderschap, maximalisering kinderopvang tot 1 dagdelen per week, afwezig ouders in kindermishandeling. Aan: rechtshand, parlement, regering en koningin: moeders wil is GEEN wet!

008

HET ZAL JE KIND MAAR WEZEN DAT ZO STILLETJES AAN VERGIFTIGD WORDT TIJDENS HET SPELEN.

Miep Bos, bevoegen kunstenaar met zorg voor de wereld

‘Ik een milieu-activiste? Dat vind ik zo’n rotwoord. Ik ben gewoon een bezorgde moeder.’

(door Job Degenaar)

LELYSTAD - In het Bidda-dorp woont de goedlachse Miep Bos (Den Haag, 1950). Ze volgde de kunstacademie, werd leraar tekenen en kreeg de afgelopen jaren vooral bekendheid door haar milieukritische acties en exposities. Bij onze ontmoeting draagt ze een t-shirt waarop een orcherhanda, onschuldig ogend meisje met vlechtjes en klompen staat. Het houdt een rood-wit-blauw-bordje in haar handen waarop 'gentechvrij ouer' staat, een van de lekeningen die de Dienst als voorstel had aangevaard om in het gebouw Het Logement van de Tweede Kamer op te hangen. De foto is meteen geset.

Gentech

Al sinds 1996 voert ze haar strijd tegen gentech-gemiddeld voodad. Een allereerste dwang haar over te slagen op nog producten. Toen ze las dat een grote multinationaal gentech-gemiddeld-leerder nog ging verwerken in zijn producten, begon ze haar offensief. Miep maakte zich grote zorgen om het doortrekken van de soort groenten, stelde kritische vragen aan levensmiddelen-bedrijven, omdat ze als consument wilde weten wat ze at, en weer mensen via publicaties en ludieke acties op de hoogte van gentech. Ze organiseerde, met aan haar zijde Wieteke van Dort (online Taste Lams), in 2003 en 2004 door het land een reisende expositie van gentechvrije afbeeldingen en schilderijen van een grote groep kunstenaars. Ook op gemeentelijk niveau vroeg ze aandacht

voor het gentech-probleem samen met 51 andere Lelystad-ers, flando op een burgerinitiatief in bij de gemeente Lelystad met het voorstel de stad gentechvrij te verklaren.

Wolmanzouten

In haar kamer komt ze een lekening die ze als kunst-voorstel voor de Tweede Kamer mocht presenteren in de Rijksoverheid. Het geheim van het hout ontraffeld! Daarop is een mening te zien op een glijbaan. Ze houdt haar handen vast aan de lekening leening. De afbeelding is een waarschuwing tegen gewolmaniseerd hout, dat grif is 'The glijbaan is eigenlijk een schaal in walfskleren'. Ook over de geïmpregneerde houten gevels in het land staat ze grif op en af. Een idee om het regent of vochtig is,

'Dit is m'n vader. Hij kijkt bij: hij mag uit het ziekenhuis'. (Foto: Flevobed.nl)

komt het los. Het blijft aan je handen kleven en kan ook ernstig doorgespen worden aan je kinderen en kleinkinderen.

Vanuit de emotie

Betaalve milieu-kritische onderwerpen houden ook de meest alledaagse onderwerpen haar bezig: zoals haar

88-jarige vader in zijn ziekte. 'Dan werk ik vooral vanuit de emotie. Ik maakte wel merd een schilderij, maar kwam daar toch niet meer naar. Dat beeld van mijn vader aan het infuus in het ziekenhuis raakte me diep. Dat moest ik aan overgeven om het kwijt te raken. Voel van haar werk bewaart hebbe kleuren zoals blauw

en geel, en doet soms denken aan een gestileerde kinderlekeningen. Op mijn vraag of daar een verklaring voor is, antwoordt ze: 'Omdat ik gewoon bij ben. Dat heeft met bewaard te maken. In de gang komt ze bij het afscheid een schilderij van een moederman en zegt: 'Dit is dus ook gentech gemiddeld!'.

Foto: Miep Bos, 2004. (Foto: Flevobed.nl)

“Dit is Nederland”, De Dienst, Martijn Engelbregt, 2006. Kunstvoorstel voor het Logement, 2de Kamer, “Het geheim van hout ontraffeld”, Miep Bos. Krantenknipsel: Krant van Flevoland, Job Degenaar, 2004.

EXTRA: Gewolmaniseerd hout. Met dank aan Ing. A. van Rooij.

Inleiding:

Koop geen gewolmaniseerd (geïmpregneerd) hout, het is zo giftig dat je het volgens de Europese richtlijnen niet met je handen mag aanraken. Gelukkig is het hout (CCA) nu in de ban gedaan en mag vanaf 30 juni 2004 niet meer verkocht worden aan particulieren of in de woningbouw worden gebruikt. Maar ja, de praktijk is anders het wordt nog steeds (clandestien) verkocht en heel Nederland staat nog vol met dit hout, zelfs speeltoestellen voor kinderen zijn er van gemaakt.

Het impregneren of verduurzamen van hout gebeurt met behulp van chemische middelen (bestrijdingsmiddelen). Wolmanzouten (een biocide) zijn veelgebruikte houtverduurzamingsmiddelen.

De bekendste wolmanzouten zijn CC- en CCA-zouten. CC-zouten bevatten chroom en koper, CCA-zouten bevatten daarnaast ook nog arseen. Koper en arseen worden toegepast vanwege hun schimmel- en insectendodende werking, chroom is vooral be-langrijk voor de fixatie.

Wat zijn wolmanzouten:

Wolmanzouten (CCA-zouten) bevatten:

- 374 g/l arseenzuur.
- 532 g/l chroomtrioxide (chroom VI zuur).
- 188 g/l koper II oxide.

Wat zijn de kenmerken van arseenzuur en chroomtrioxide:

- arseenzuur (arseen) is een zwarte lijststof voor water, bodem en lucht
- chroomtrioxide (chroom VI) is een zwarte lijststof voor lucht
- . Arseenzuur en chroomtrioxide lossen goed op in water en kunnen ons lichaam via een drietal routes binnendringen.
- via de lucht (ademhaling)
- via de huid (aanraking)
- via het maagdarmkanaal (besmette voeding)

Riskeer je gezondheid niet met geïmpregneerd hout:

Gebruik nooit een hogedrukspuit.

Wees voorzichtig met bewerken (niet onbeschermd zagen, boren, schuren etc).

Laat geen kinderen er mee spelen.

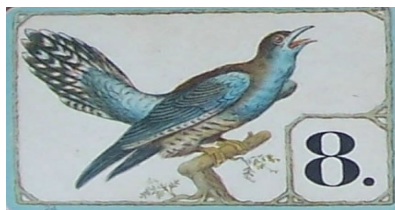
Volgens de Europese richtlijnen is het zo giftig dat je het niet met je handen mag aanraken. Verbrand het nooit.

Eet geen groenten en fruit, dat naast dit hout groeit.

Breekt er brand uit, maak je uit de voeten. Dampen, as, bluswater alles is zwaar giftig. Zie ook www.wolmanzouten.nl

Oplossingen:

Onbewerkt hout, zoals kastanjarahout, verantwoord hardhout van Acacia Robinia, Western Red Cedar, eikenhout, bamboe, riet, dopheide, wilgentenen. I.p.v. schuttingen, boompjes, heggen, struiken, coniferen. Speeltoestellen van kastanjarahout, Acacia Robinia - of kunststof speeltoestellen van gerecycled kunststof.

RECEPT VOOR EEN MARKTTOELATING

Is een (virtueel) boekje van Miep Bos, een huisvrouw en kunstenares, die op een keer beseftte, dat het eten dat je in de supermarkt koopt, genetisch gemanipuleerde ingrediënten bevat, waar je als consument nooit om gevraagd hebt. Het werd een zoektocht naar de waarheid, die nog steeds voortduurt.

Foto: Ineke Ludwig- van Leeuwen.

